

Ontrafelen van klemzettende moeilijkheden en weven van veerkracht

Speelse ontdekkingstochten met kinderen, families en hun netwerken

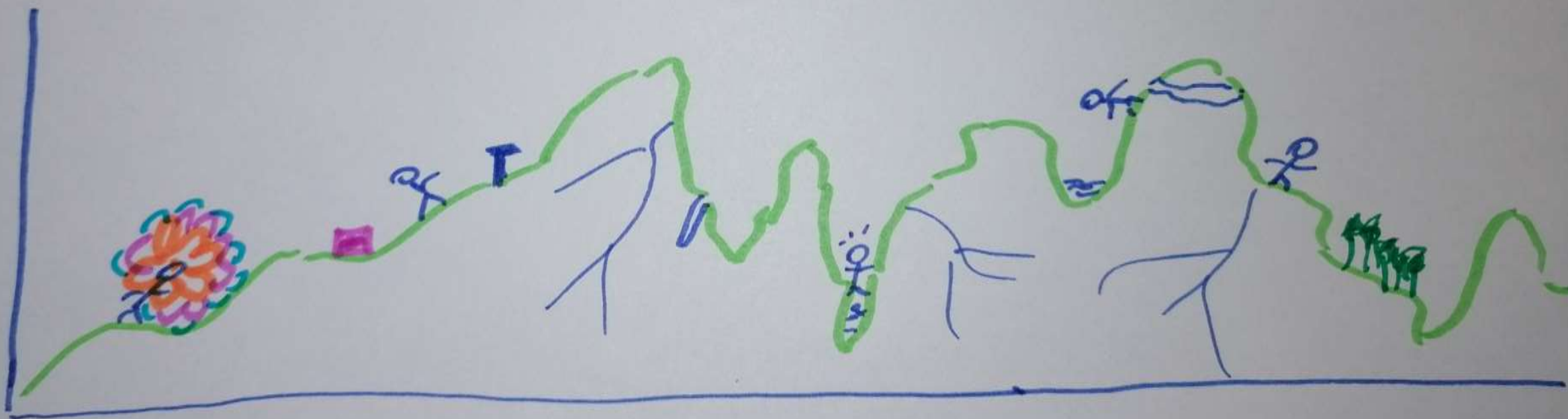
Sabine Vermeire

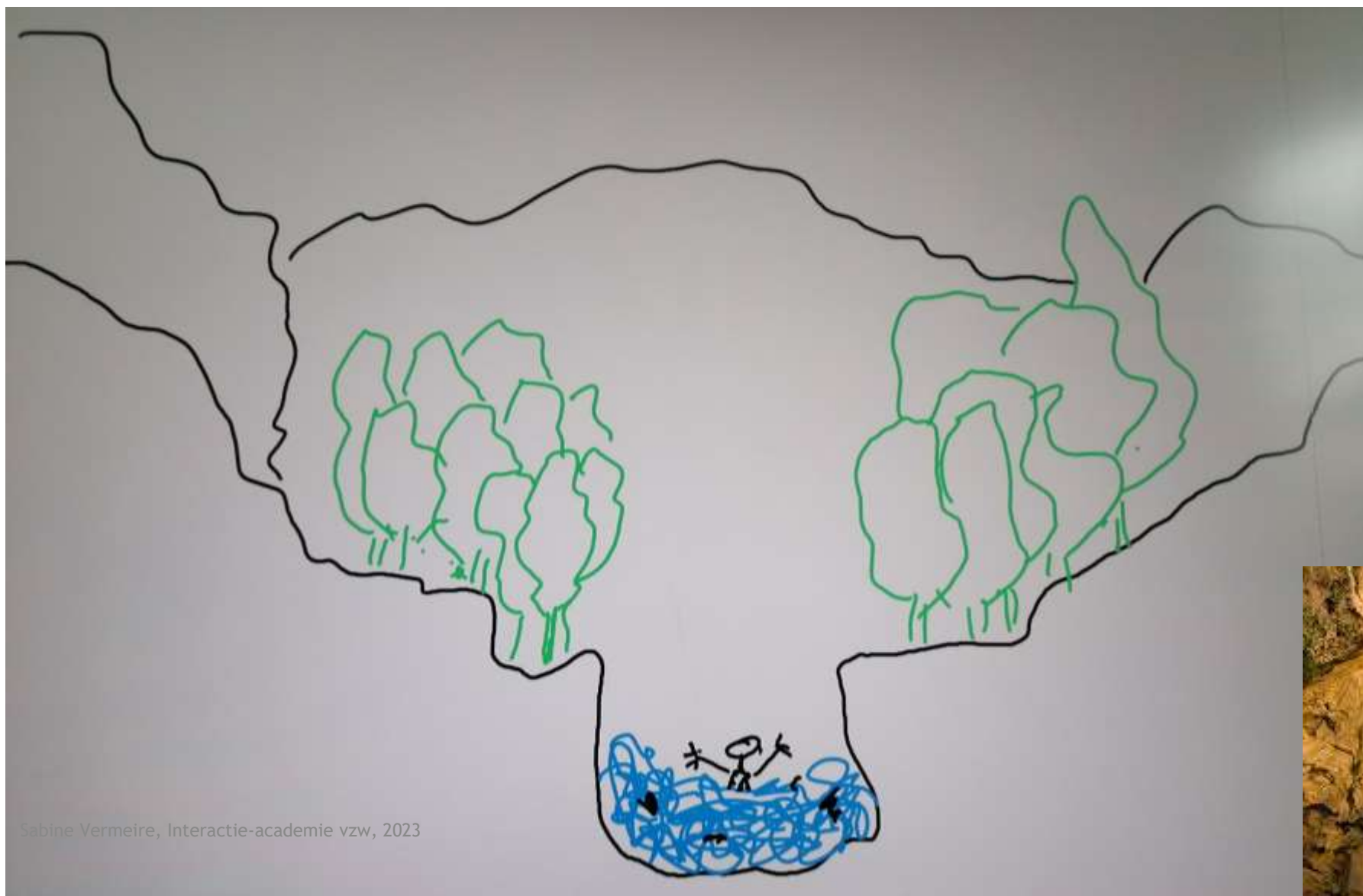
- Ingrijpende gebeurtenissen, pijnlijke obstakels en belemmeringen op het levenspad van kinderen kunnen emotioneel, relationeel en sociaal wonden slaan. Doorheen de tijd kunnen uiteenlopende moeilijkheden de bovenhand nemen en zich nestelen in en tussen kinderen, hun ouders en de vele betrokkenen. Vanop veilige grond onderzoeken we samen met kinderen, jongeren, gezinnen en netwerken de vele tentakels van de moeilijkheden en faciliteren we een gevoel van 'agency, belonging en coherentie'. We initiëren nieuwe relationele dansen en narratieven die hoop creëren zonder meegesleurd te worden in de vele draaikolken en stroomversnellingen. In steeds wijdere kringen weven we veerkracht bevorderende netwerken.

Wanneer kinderen, jongeren aankloppen met psychische, klemzettende moeilijkheden...

- ▶ Vaak niet hun 'idee' om langs te komen
- ▶ Een kluster aan moeilijkheden, obstakels, belemmeringen, pijnlijke gebeurtenissen hebben zich genesteld
 - ▶ In hun lijf en leden, in hun doen en laten
 - ▶ Tussen hen en de vele betrokkenen (hun relaties)
 - ▶ In verschillende levensdomeinen (sociaal), hun (peer)gemeenschap
- ▶ Ze zijn niet de enigen die klem zitten, niet meer weten hoe verder...
 - ▶ Vele betrokkenen met hen...

- ▶ Vaak is er reeds een lange zoektocht aan de gang bij het kind en vele betrokkenen over
 - ▶ hoe zich hierbij staande houden?
 - ▶ Hoe dit alles te begrijpen?
- ▶ Vaak zijn ze beland in een kolkende rivier :
 - ▶ overweldigende emoties,
 - ▶ knagende gedachten,
 - ▶ problematisch gedrag,
 - ▶ relationeel gedoe
 - ▶ sociale isolatie / uitsluiting

Sabine Vermeire, Interactie-academie vzw, 2023

Ze verliezen zicht op wat en wie er nog toe doet... Waar ze nog bij horen... ervaren geen besef van invloed meer...

Bovendien belanden ze nooit alleen in een kolkende rivier...

Reducties, polarisaties, gestolde verhalen, niet-helpende dansen hebben zich mee genesteld...

Deze problemen en probleemverhalen dirigeren steeds meer elkeen hun hele doen en laten. En leiden tot steeds meer van hetzelfde.

- ▶ Ze zijn vaak beland in enkelvoudige probleemdefinities, lineair-causale verklaringen omtrent de moeilijkheden
- ▶ gestolde, negatieve, gereduceerde perspectieven op zichzelf, de anderen, hun relaties en leven...
- ▶ De problemen, perspectieven en probleemverhalen dirigeren steeds meer elkeen hun hele doen en laten.

De moeilijkheden worden niet langer gezien of begrepen in een gigantisch web en samenspel van beïnvloedingen, steeds ingebed in een multipliciteit van relaties en contexten

Een aantal uitgangspunten als therapeutisch kompas

Deze kinderen (en heel vaak ook hun gezin, familie, vele omstaanders...) vaak verstrikt in gevoelens van machteloosheid, hulpeloosheid, hopeloosheid

- ▶ Verlies van 'a sense of agency en mattering'
- ▶ Verlies van 'a sense of belonging'
- ▶ Verlies van 'a sense of coherence'

Een zich snel uitbreidende olievlek over de verschillende relaties en levensdomeinen heen
Ze ervaren zichzelf niet langer 'actieve participant' in hun leven en relaties.

Hoe een begin maken... en onze spreek-, speel- en doe-ruimte zo groot mogelijk maken?

Hoe niet dunnetjes over doen wat daar al zo vaak gebeurd is?

Hoe niet tuimelen in niet-helpende communicatieve spiralen of relationele dansen?

Hoe tegenwicht bieden aan de zuigkracht op reducties, polarisaties, ... en de druk 'dit moet nu stoppen' of 'opgelost'?

Hoe niet samenvallen met de verengde probleemdefinities losgekoppeld van vele relaties en contexten waarin kinderen en de belangrijke betrokkenen leven?

Openen van de deuren en ramen van de therapeutische ruimte!

- ▶ onze spreek-, speel- en doe-ruimte zo groot mogelijk maken
- ▶ Kennismaken is een wederzijds gebeuren!
- ▶ Informatie verzamelen is nooit zomaar informatie verzamelen
- ▶ We zijn al in gesprek en uitwisselingen alvorens we het kind of de jongere gezien of gesproken hebben...

Een uitnodiging...

Dag S.,

Van jouw begeleidster vernam ik dat er de laatste tijd veel zorgen zijn. Volgende week spreken we elkaar online om hierover samen te spreken en na te denken. Ik zou het fijn vinden toch eerst met jou kennis te maken. Kan je ervoor zorgen dat je een rood voorwerp naast de laptop hebt liggen en misschien ook een voorwerp dat je dierbaar is of dat iets vertelt over wat je belangrijk vindt.

Indien je vragen voor mij hebt, houd ze alvast klaar en indien je wenst, laat ik je met plezier kennis maken met onze huiskat.

Vriendelijke groeten, Sabine

- ▶ Wat zou dit kind of deze jongere appreciëren dat ik minimaal opmerk?
- ▶ Van bij de start zich 'actieve participant' ervaren in ons therapeutisch proces, hun relaties en leven en van de betekeniscreatie ervan (a sense of agency)

S. komt niet alleen het gesprek binnen...

- ▶ Een web aan complexiteiten en betrokkenen
- ▶ trekkende en duwende ervaringen en verbindingen uit het verleden en heden wandelen mee binnen
- ▶ Zowel zichtbare als onzichtbare aanwezigen spreken mee. Ze vertellen hoe dit alles moet begrepen en aangepakt worden
 - ▶ Dit moet stoppen
 - ▶ Lastige emoties, gedrag, gedachten, lichaamsreacties,...
- ▶ Verschillende werelden, instituten en discoursen spreken mee
- ▶ De bredere sociale, economische en culturele context spreekt mee

Hoe kunnen we stap voor stap samen met het kind en de vele betrokkenen de problemen en probleemverhalen serieus nemen, zegbaar en deelbaar maken, ontrafelen en intussen veerkrachtbevorderende netwerken weven?

Van bij de start

- ▶ actieve participanten
- ▶ Co-researchers en co-regisseurs
- ▶ Een voortduren faciliteren en herontdekken van ‘a sense of agency and mattering, belonging en coherence’

Geen individuele opdracht! Maar gezamenlijke onderneming!

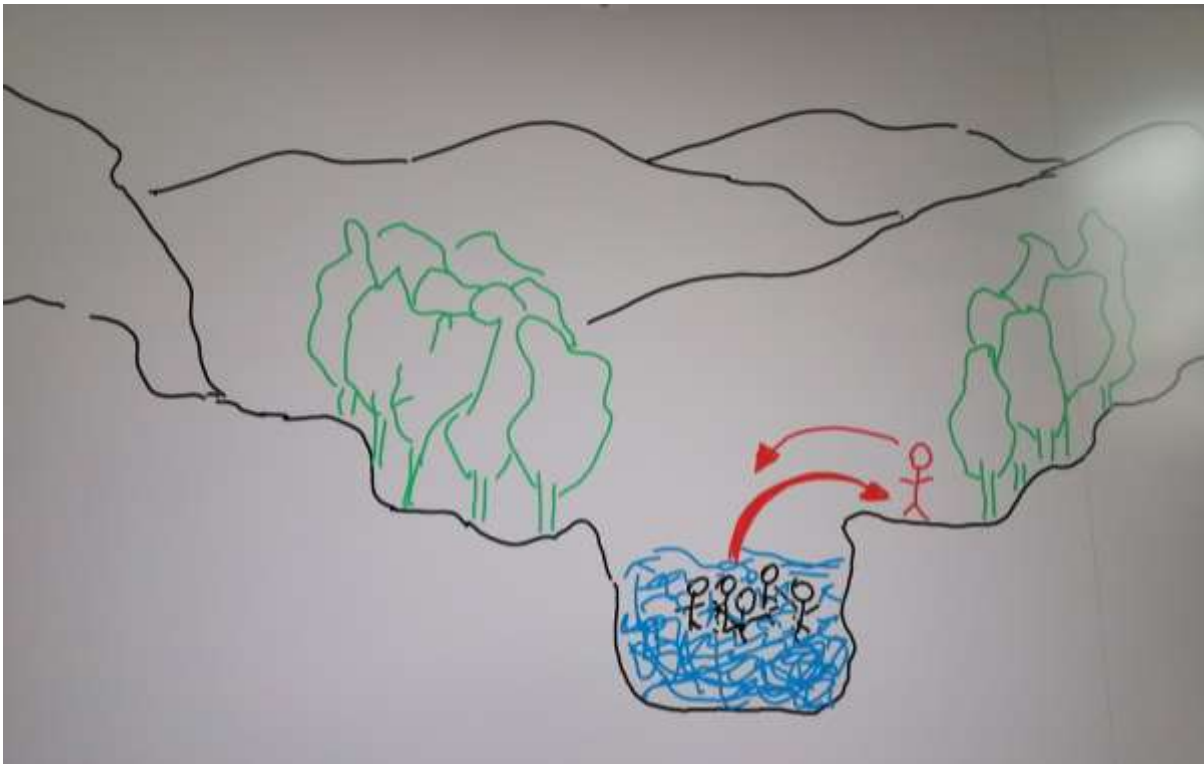
Hoe netwerken van veerkracht weven?

veerkracht niet als individuele, geïsoleerde eigenschap maar...
een collectief proces ingebed in relaties en contexten!

- ▶ De negatieve (relationele) kettingreacties stoppen
 - ▶ Verwerpende en negerende uitwisselingen waarin kind zich niet gezien noch gehoord voelt
- ▶ constructieve (relationele) kettingreacties bevorderen
 - ▶ Uitwisselingen met erkennend effect
- ▶ Het opdoen van nieuwe (relationele), andersoortige ervaringen
- ▶ Cognitief, affectief verwerken van lastige, pijnlijke ervaringen als relationeel en sociaal proces
 - ▶ De ervaring van het relatief goed door spartelen van voorgaande pijnlijke ervaringen werkt veerkracht bevorderend
- ▶ Een passende responsieve relationele en sociale, culturele wereld
 - ▶ Het toegang hebben en kunnen aansluiten en gebruik maken van relationele en sociale steunbronnen die passend zijn in hun leef- en betekeniswereld

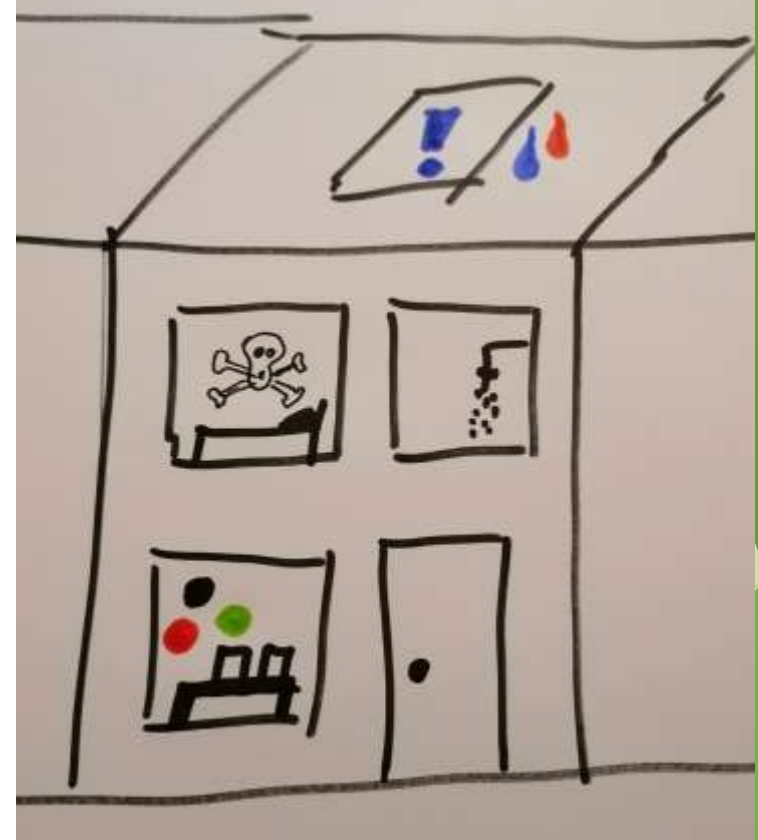
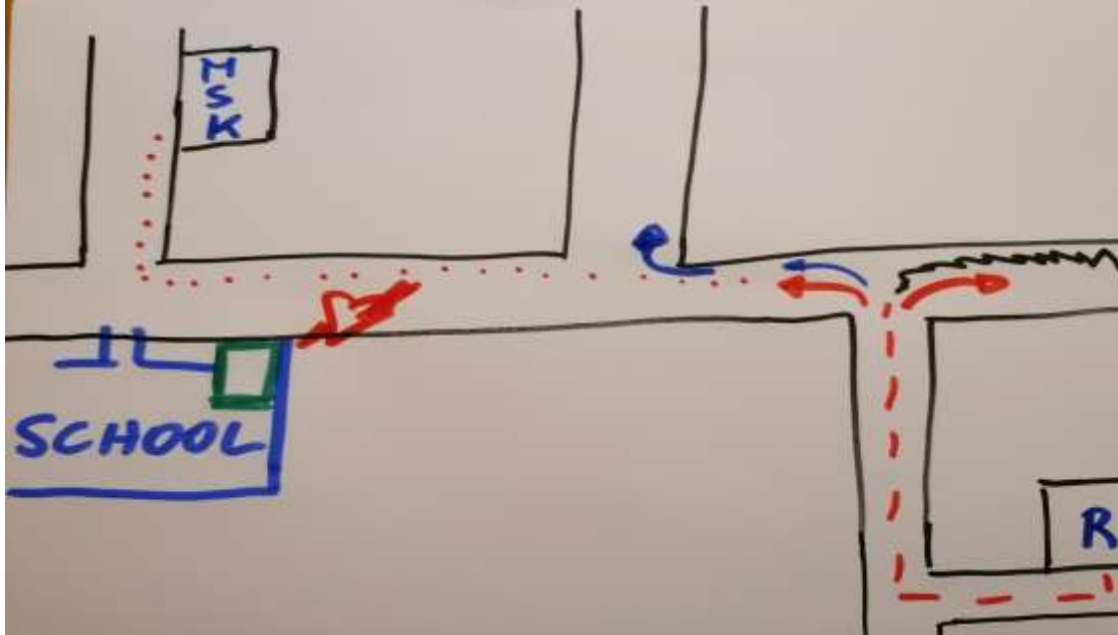
Veilige grond en ‘veilig doen’

- ‘A riverbank positie’ (Kaseke, 2010) / ‘A zone of calmness’ (Pederson, 2015)

Samen rondwandelen in de leef- en betekeniswereld

Een dag uit het leven van...

Een team van wederzijdse support en solidariteit

- ▶ Antidotum voor...
- ▶ ‘samen de schouders eronder’
- ▶ Wie doet ertoe op welke wijze op welk moment (& vice versa)?
 - ▶ Wie kan steun, advies, houvast, bewaarder, trooster, schuilplaats... zijn
- ▶ Van bij de start ook het gevoel van relationele agency (en mattering) bevorderen
- ▶ Kinderen moeten verder met de mensen uit hun leefwereld...

Netwerk **kind**

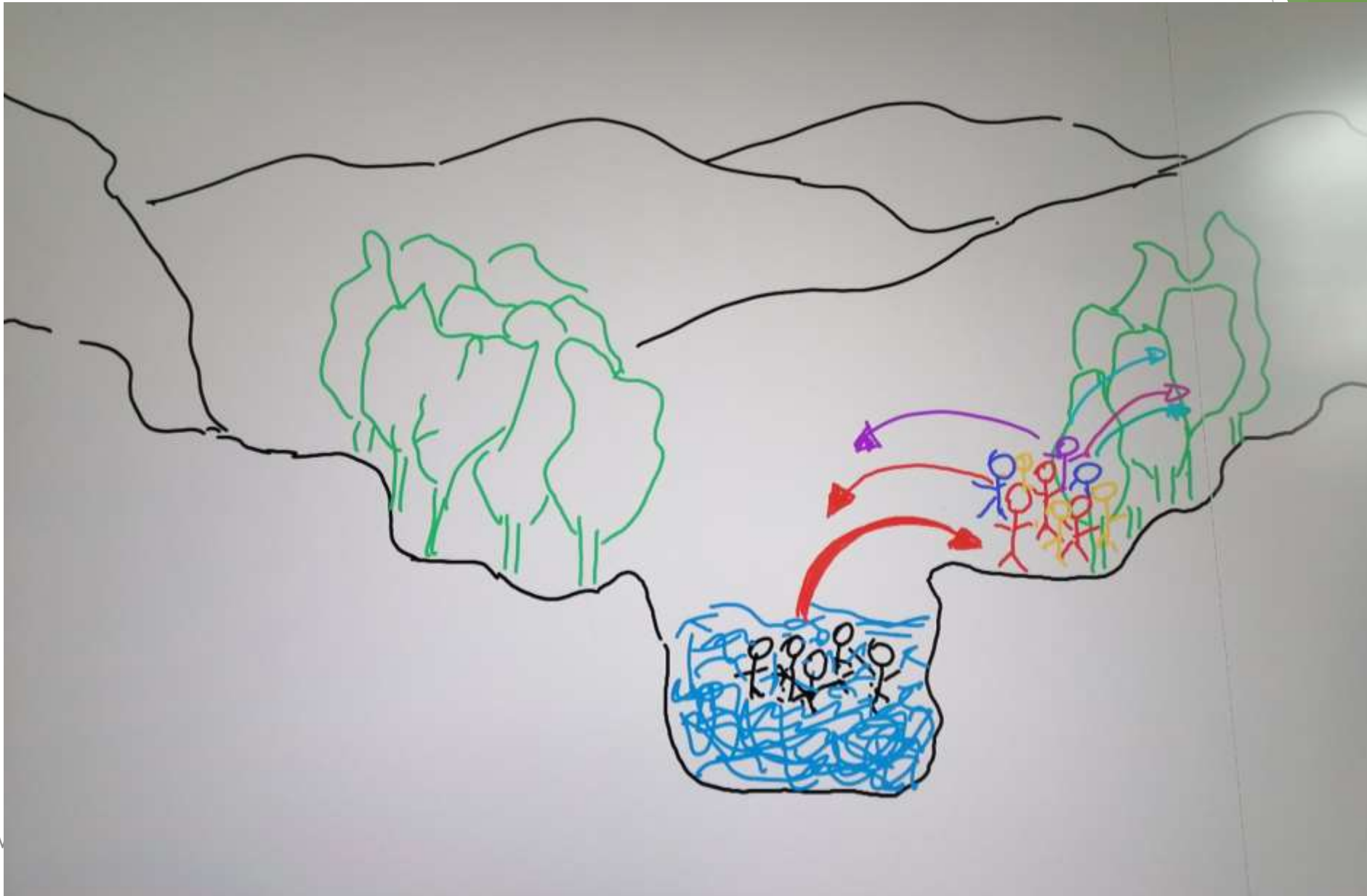
Samen net-werken weven

Netwerk **kind**

Speelse ernst en ernstige speelsheid

- ▶ Antidotum voor de drukkende, dominante discoursen en vanzelfsprekendheden
- ▶ Een **brug tussen verschillende werelden, taalvormen, posities** en samen duikelen in **een andersoortig onderzoek en relationele dansen**, aansluitend op hun leef- en betekeniswereld
- ▶ **de geijkte paden** verlaten
- ▶ De deur naar de **nieuwsgierigheid en verbeelding openzetten** en mogelijke nieuwe (soms onverwachte) perspectieven en verhalen in het vizier krijgen, co-creëren van nieuwe betekenissen
- ▶ ...

Emma

Een brief...

- ▶ Dag Emma,
- ▶ ...
- ▶ De multipliciteit aan beïnvloedingen, betrokkenheden, lastigheden, zorgen, obstakels en hun responsen zijn samen in kaart gebracht maar vooral...
- ▶ Door de brief zijn deze gehoord en bestaan ze in de relationele en sociale wereld...
- ▶ En kan het kind vasthouden, verder nadenken of delen wat we bespraken

Wie of/en wat is het probleem?

Een kluwen aan problemen

- ▶ Vaak discussies over ‘wat het echte probleem’ is
- ▶ Vaak discussie over de ‘juiste verklaringen/oorzaak’ van het probleem
- ▶ Vaak discussie over wie of wat moet veranderen
- ▶ Vaak discussie over waar eerst moet aan gewerkt worden

Kunnen samen met het kind / de jongere en de belangrijke betrokkenen onderzoeken

- ▶ wat allemaal trekt en duwt?
- ▶ Wat het zwaarst weegt ?
- ▶ Waar ze zich het meest zorgen over maken?
- ▶ En wat we als eerste best onder de loep nemen?

Een kluster aan problemen op de onderzoekstafel...

- ▶ De piekergedachten
- ▶ De tics
- ▶ De tranen
- ▶ De ruzies
- ▶ Stomme, domme school
- ▶ De zorgen over papa
- ▶ Het rotgevoel
- ▶ ...
- ▶ De pijnlijke toestanden vroeger...

Een ingang nemen...

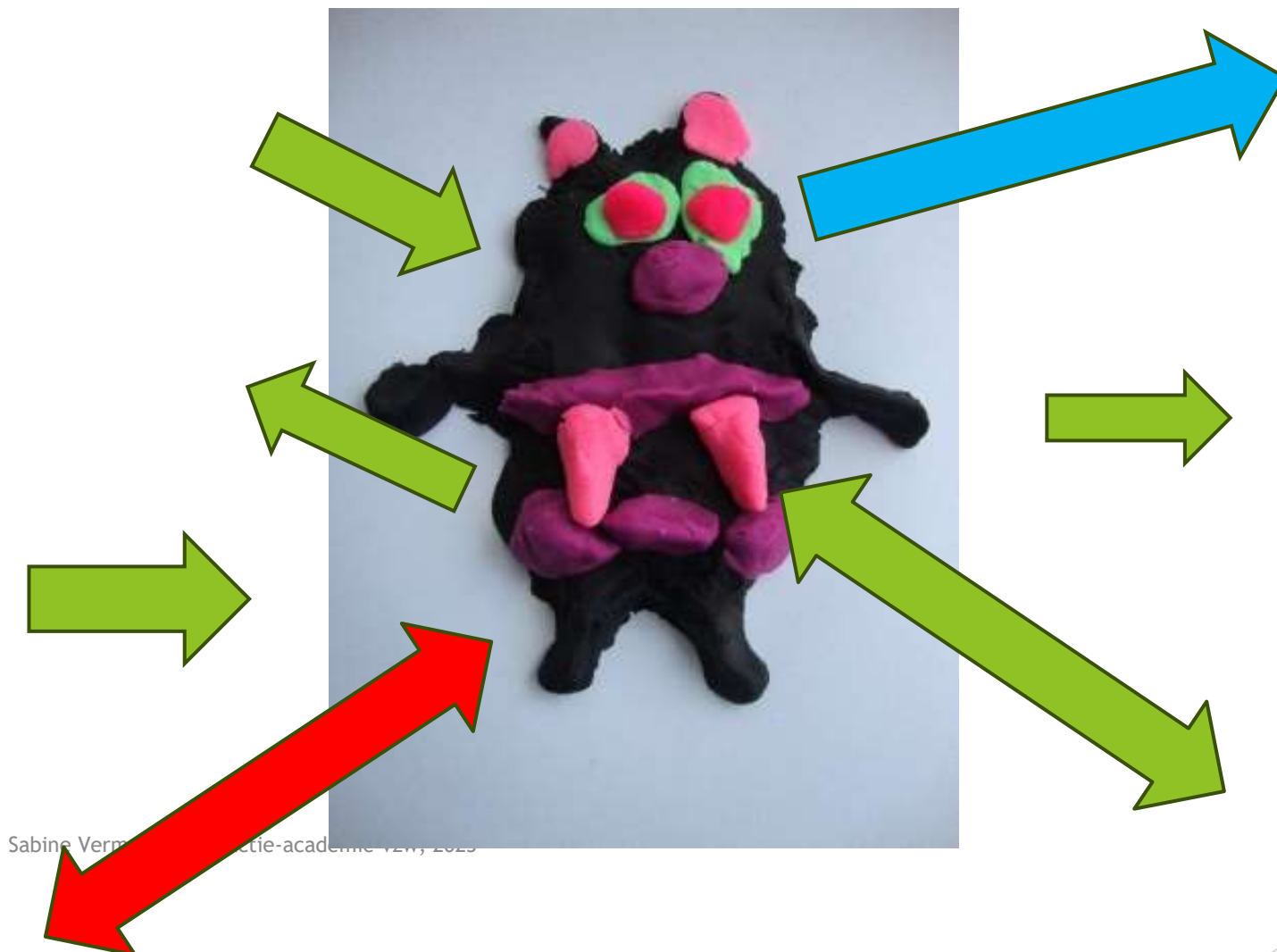
Het stressmonster op de onderzoekstafel

Een gezamenlijk onderzoek...

- ▶ Een benoeming, een beeld?
- ▶ Wat is de geschiedenis?
- ▶ Wat is 'goed voedsel'?
- ▶ Wat is de impact en de effecten?
 - ▶ Op jezelf, anderen, jouw relaties,...?
- ▶ Hoe heb je je staande proberen houden?
- ▶ Wat zou je er graag mee doen?
- ▶ Wat zegt dit over wat je belangrijk vindt?

DVD

Kinderen en hun 'zorgers'

- ▶ Kinderen vaak geen (emotie)woorden en -taal, geen (emotie)verhalen voor hun ervaringen dus via het externaliserend onderzoeken kunnen we samen gezamenlijke taal en een rijker, gelaagder begrip creëren die ook het delen met belangrijke anderen mogelijk maakt
- ▶ Het laat enigszins begrip toe van wat hun bezighoudt en maakt tegelijk hun inspanningen zichtbaar.
 - ▶ We kunnen ook de moeilijkheden en problemen contextualiseren en samen onderzoeken wat allemaal in elkaar hakende beïnvloedingen zijn
 - ▶ We kunnen ook de impact en effecten in kaart brengen en hun (relationele) inzet/ inspanningen zichtbaar maken waarbij we speuren naar hun antwoorden / responsen op de moeilijkheden
 - ▶ Eenmaal alles goed in kaart gebracht kunnen we ook bekijken hoe ze zich daar tegenover willen verhouden en wat dit zegt over wat ze belangrijk en waarden-vol vinden in het leven en rijkere betekenissen ontdekken

Ze verwerven terug 'a sense of agency'

Een standpunt innemen in relatie tot de moeilijkheden

Intussen ontrafelen we verder wat nog allemaal trekt en duwt en welke zorgen nog verbonden zijn met het stressmonster, de tics en dwangacties, de tranen, het rotgevoel...?

Lastige emoties, lastig gedrag, antwoorden van het lichaam... niet te begrijpen los van het samenspel van relaties en contexten waarin kinderen leven (in het heden, verleden en toekomst)

Op zoek naar een breedsporig, rijker exploreren, begrijpen en mogelijke nieuwe samenhangen

Overweldigende emoties, oncontroleerbare (lichamelijke) acties, vastdraaiende gedachten,... een relationeel en contextueel begrijpen

- ▶ Waar is **de stress** mogelijks een antwoord op of waartoe is het een uitnodiging? Wat trekt en duwt en welke betrokkenheden spreken hier mee die je belangrijk vindt?
- ▶ Waar is **de kwaadheid** tegen aan het protesteren? Of waar is het voor aan het opkomen?
- ▶ Wat probeert **het rotgevoel** op school te vertellen? Wat zegt het rotgevoel over waar je graag wil bij horen? Wat laat je niet koud? Hoe wil je graag zijn?
- ▶ Waar proberen '**de check-het-onmiddellijk-tics**' greep op te krijgen? Welke onzekerheid of onrust proberen de dwanghandelingen te controleren? Te Bedwingen? In bedwang te houden? Welke ongerustigheid vindt geen rust? (de verslaving van papa, de onvoorspelbaarheid van het pesten?)

Ben ik de enige op deze planeet?

▶ Het grote stress-onderzoek

- ▶ Heb jij ook soms stress?
- ▶ Wat doet de stress jou allemaal doen?

▶ Het grote verslavingsonderzoek

- ▶ Wat doe jij als je mama of papa in de greep is van het verslavingsmonster?
- ▶ Wat heb jij al allemaal geprobeerd?
- ▶ Weten anderen dit? Heb je dit al aan anderen verteld?

A sense of belonging

Een brief aan de vriendinnen...

A sense of relationele agency

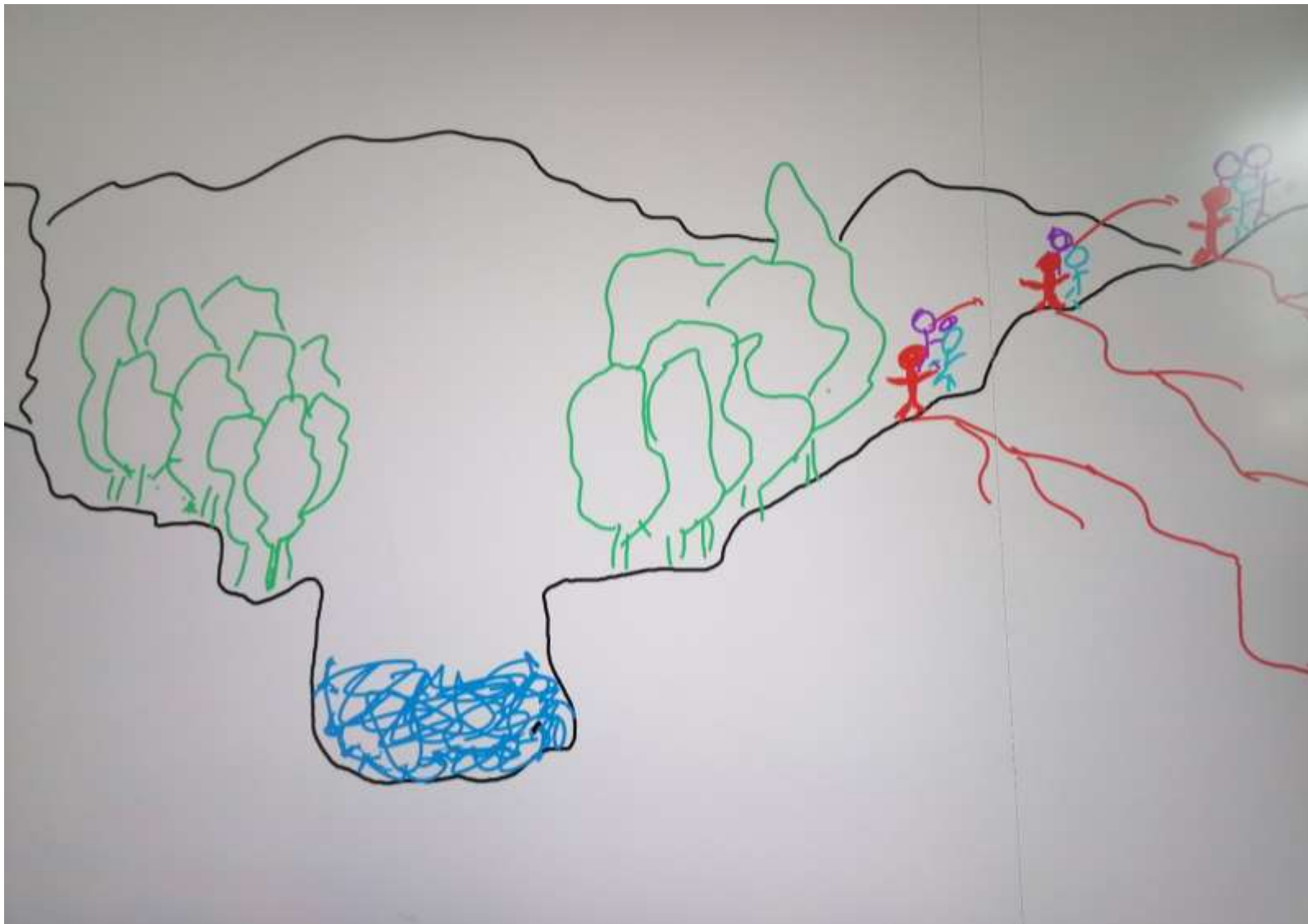
De onderzoeksresultaten worden gedeeld met mama

Een brief naar papa

Er komt terug ademruimte...
Ont-dekken en co-creëren van alternatieve
perspectieven, betekenissen en verhalen...
Speuren naar wijzen van zich staande proberen
houden
We blijven 'netwerken van veerkracht' bouwen

Tictoc- filmpjes, vrienden, de chiroleidster samen de schouders eronder...

Van isolement en vervreemding naar een gevoel van erbij horen en ertoe doen...

Sabine Vermeire, Interactie-academie vzw, 2023

Laying down a path in walking : een gevoel van 'coherentie' en 'continuïteit'

- ▶ Onze therapeutische processen zijn geen 'highways to heaven'...
- ▶ Gedurende deze processen verzamelen we massa's puzzelstukjes
- ▶ Een tijdelijk samenbrengen van de vele puzzelstukjes die we intussen gevonden en verzameld hebben die op hun beurt weer een nieuwe kijk brengen op de moeilijkheden en obstakels....
- ▶ We weven voortdurend nieuwe rode draden en telkens weer kan een nieuwe samenhang zichtbaar worden

Het belang van documenteren

- De oogst van elk gesprek, elke ontdekking telkens opnieuw verzamelen en documenteren

Steeds wijdere kringen van erkenning...

Zin in meer?

- ▶ www.interactie-academie.be
- ▶ Sabine.vermeire@iaac.eu
- ▶ Leertraject narratieve hulpverlening (basis - verdieping - specialisatie)
 - ▶ <https://interactie-academie.be/scholing?q=&f={%22type%22:%22Narratieve%20hulpverlening%22}>
- ▶ Postgraduaat ‘samenwerkingsgericht en systemisch werken met gezinnen’ (systemisch counselor)
- ▶ Inspiratiedag : genogrammen en tijdslijnen: een reis doorheen verleden, heden en toekomst.
- ▶ Traumasensitief werken in Utrecht
 - ▶ <https://opleidingen.interactie-academie.be/cursusjabloon-met-accreditering-2/traumasensitief-werken-met-kinderen-jongeren-en-hun-netwerken-utrecht>

Zin in meer?

Interactie-Academie

► Sabine.vermeire@iaac.eu

Reductie code **PCCFM23** (bij Routledge tot eind maart)

Unravelling trauma and weaving resilience. Playful collaborations with children, families and networks. Routledge.

Vermeire, S. (2023).

